

Психологиялық сүйемелдеу

Психологиялық сүйемелдеу дәстүрлі түрде білім беру процессінің барлық қатысушыларын қамтиды: оқушылар, ата-аналар және мұғалімдер.

Мектепті психологиялық сүйемелдеудің мақсаты білім алушыларды табысты оқыту, дамыту, әлеуметтендіру және кәсіптік білім беру траекториясын саналы түрде таңдауды қалыптастыру үшін психологиялық-педагогикалық және әлеуметтік жағдайлар жасауға жәрдемдесу болып табылады.

Мектептің психологиялық қызметі келесі бағыттар бойынша құрылады:

- диагностикалық;
- дамыту-түзету;
- кеңес беру;
- психологиялық-педагогикалық;
- ұйымдастырушылық-әдістемелік.

Баланың мектепті бастауға дайындығын психологиялық-педагогикалық бағалау оқу жылының қыркүйегінде жүргізіледі.

Зерттелгендердің санаты мен саны

	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026
1 сынып оқушылар саны	26 оқушы	33 оқушы	16 оқушы

Кесте 2. 1-сынып оқушыларының мектепте оқуға дайындығын диагностикалау нәтижелері.

Дайындық деңгейі	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026
Дайындық	26	32	15
Шартты дайындық	0	0	1
Шартты емес дайындық	0	1	0
Дайындықсыз	0	0	0

2-кестеден орта есеппен мектепке түсу кезінде оқушылардың 55 % - ы тұрақты оқуды бастауға дайын екендігі көрінеді. Бұл оқушылардың мектепке және білім беру процесіне бейімделу деңгейі өте жоғары болуы мүмкін. Жалпы, бұл балаларға ересектердің қосымша тексеруі немесе көмегі қажет емес. Оқушылардың 38 % - ы мектепті бастауға шартты дайындық диагнозы қойылады. Бұл балаларда тұрақты оқуды бастаудағы қиындықтарды ішінара болжауға болады. Бірақ бұл балалар білікті ұйымдастырылған педагогикалық әсер арқылы мамандардың қосымша көмегінсіз оқуға бейімделе алады. "Шартты дайындықсыздық" сияқты мектепке дайындық деңгейі бар оқушылар саны орта есеппен оқушылардың 7 % құрайды. Балалардың бұл тобы Мектепке және оқу процесіне бейімделу мен әлеуметтенуде қиындықтарға тап болуы мүмкін. Бұл балаларға мұғалімнің қосымша көмегі қажет. Бұл балаларға "Мен-бірінші сынып оқушысымын" бағдарламасы бойынша дамыту-түзету жұмыстары ұсынылды. Қатарынан үш жыл ішінде

мектепте оқуға дайын емес оқушылардың саны өзгермейді және бірінші сынып оқушыларының орта есеппен 0% құрайды.

Кесте 3. 1-сынып оқушыларының ішкі жағдайын диагностикалау нәтижелері.

Дайындық деңгейі	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026
Қалыптасты	26	32	15
Орташа қалыптасқан	0	1	1
Қалыптаспаған	0	0	0

3-кестенің нәтижелерін талдау бірінші сынып оқушыларының 80 % - дан астамының ішкі ұстанымы мазмұнды екенін көрсетті. Бұл балалар білімнің, мақсаттарын, маңыздылығымен қажеттілігін түсінеді, танымдық қызығушылық танытады. Орта есеппен үш жыл ішінде бірінші сынып оқушыларының 20 % - ы ішінара ішкі позицияға ие. Бұл оқушылардың мектепке, олардың жаңа әлеуметтік мәртебесіне эмоционалды оң көзқарасы бар. Орта есеппен, үш жыл ішінде оқушылардың 0 % - мектепке түсу кезінде оқушының ішкі ұстанымы қалыптаспаған. Оқу қызметі қызықтырмайды, жетекші қызмет – ойын.

Зерттелгендердің санаты мен саны

	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026ж
5 сынып оқушыларының саны	23 оқушы	32оқушы	25 оқушы

5-сынып оқушыларының Н.Г. Лусканованың мектеп мотивациясын диагностикалау нәтижелері

	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026
Жоғары мотивация	12	21	13
Жақсы мотивация	9	9	9
Мектепке жақсы көзқарас	2	2	3
Төмен мотивация	0	0	0
Мектепке теріс көзқарас	0	0	0

Үш жыл ішінде "мектеп мотивациясы" әдістемесінің нәтижелері мектепке деген оң көзқарас 5-сынып оқушыларының 40 % - упай қалатынын, білім алушылардың 53 % - мектептерге деген жақсы мотивация байқалатынын көрсетті. Оқушылардың 5 % - ы мектепте оқуға деген ынтасы жоғары.

Мектепке деген Мотивация орта мектепте оқуға сәтті бейімделудің маңызды факторы және осы процестің сәттілігінің маңызды көрсеткіші болып табылады.

Мектептегі мазасыздық деңгейін диагностикалау нәтижелері

5 сынып оқушылары

	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026ж
Айтылмаған мазасыздық	0	0	0

Нормалар шегінде	23	32	25
Айқын	0	0	0

Нәтижелерді өңдеу кезінде бесінші сынып оқушыларының көпшілігі 70% білімді тексеру жағдайынан қатты қорқатыны анықталды). Сондай-ақ, өзін-өзі көрсетуден және өз мүмкіндіктерін көрсетуден қорқу (23%), мұғалімдермен қарым-қатынастан қорқу (7%) бар.

Өткен үш жылдағы жұмыстың нәтижелері бойынша келесі қорытынды жасауға болады: 5 – сынып оқушыларына бақылау жүргізе отырып, бейімделу кезеңі сәтті өтіп жатқанын атап өтуге болады.

9-11-сынып оқушыларының мамандық таңдауға психологиялық дайындығын диагностикалау.

Зерттелгендердің санаты мен саны

	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026ж
9 сынып оқушыларының саны	34	28	17
10 сынып оқушыларының саны	19	14	14
11 сынып оқушыларының саны	9	17	14

9-11 сынып оқушыларының қатарынан үш жыл ішінде мамандық таңдауға дайындығын диагностикалау нәтижелері.

	2023-2024ж	2024-2025ж	2025-2026ж
Жоғары дайындық	43	42	41
Орта дайындық	9	7	4
Төмен дайындық	0	0	0

9-11 сынып оқушыларының қатарынан үш жыл ішінде мамандық таңдауға психологиялық дайындығын диагностикалау нәтижелерін талдау көрсеткендей, оқушылардың 30 % - мамандық таңдауға дайындық деңгейі жоғары. Мұндай студенттер таңдалған мамандықтың әлеуметтік маңыздылығын түсінеді, олардың кәсіби таңдауының дұрыстығына сенімді, оқу-кәсіби қызметте басшылыққа алынатын жеке сенімдермен құндылық бағдарларының белгілі бір жүйесіне ие. Балалардың 70 % - кәсіби таңдауға орташа дайын. Бұл студенттер болашақ мамандықты таңдады, сонымен қатар болашақ мамандықтың қосалқы нұсқалары болуы мүмкін, бірақ олар әлі де күмәндануда және өз таңдауларына толық сенімді емес.

Психологиялық кеңес беру

Кеңес беру күнделікті өмірде психологиялық қиындықтары мен проблемалары бар, невротикалық сипаттағы шағымдары бар сау адамға бағытталған.

Өзін жақсы сезінетін, бірақ жеке тұлғаны одан әрі дамытуды мақсат етіп қойған, өмірлік мәселелерді шешудің тиімді жолдары мен әдістерін табуға мүдделі оқушыларға, мұғалімдерге, оқушыларға және ата-аналарға кеңес берілді.

Белгілі бір тақырып бойынша ұсыныстар жазылған буклеттер әзірленеді.

Кеңес беру қызметі

2021-2024 оқушыларға арналған кеңестер: "кәсіптер әлемі", "мен өз өмірімді өзім құрып жатырмын", "жауапты мамандық таңдау", "емтихан алдындағы қорқынышты қалай жеңуге болады?", "Қорқыту және Кибербуллинг. Қауіп пен салдар", "демалыс кезіндегі мінез-құлық ережелері", Интернет: "компьютер тұтқыны" пайдасы мен зияны.

Ата-аналарға кеңес беру 2021-2024: "балаңызды кибербуллингтен қалай қорғауға болады", "Бала және емтихан", "сіздің балаңыз түлек", баланың мазасыздығын қалай жеңуге болады, "балаларыңызбен бірге оқайық", "баланы қалай тыңдауға болады? Немесе белсенді тыңдаудың құпиялары?».

2021-2024ж. мұғалімдерге арналған тақырыптар бойынша кеңестер: "Компьютерлік тәуелділіктің себептері", "Кибербуллинг. Қауіп пен салдары", "баланы қалай тыңдауға болады? Немесе белсенді тыңдаудың құпиялары?", Кәсіптік бағдар берудегі сынып жетекшісінің рөлі, "компьютерлік тәуелділіктің себептері", "жасөспірімдер ортасындағы суицид мәселесі".

2021-2024 жылдары педагог-психолог келесі ағарту жұмыстарын жүргізді: жыныстық қол сұғылмаушылықтың алдын алу, "компьютерлік тәуелділік", "кибербуллинг", "мамандық және денсаулық", "Мамандық таңдау - жауапкершілік", "Насвай", "насвай мен электрондық темекіні пайдаланудың алдын алу"бойынша әңгіме.

Ата-аналар жиналысында сөйлеу отбасы және оның бала тәрбиесіндегі рөлі", "тағдыр күзетшілері", баланың физикалық және психикалық денсаулығының факторы ретінде отбасы өмірінің атмосферасы.ф

МО-да сөз сөйлеу:" әлеуметтік қолайсыздық отбасыларындағы балалар мен жасөспірімдердің девиантты мінез-құлқының себептері мен себептері", "ОР бар білім алушыларды тиімді психологиялық-педагогикалық қолдауды қамтамасыз ету". Сондай-ақ психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу бойынша жұмыс WhatsApp мессенджерінің ата-аналар топтарында және мектеп сайтында жүргізіледі.

II. Түзету процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесу.

Педагог-психолог: диагностикалық нәтижелерді талқылау, сөйлеу тілі бұзылған балалардың жеке ерекшеліктерін анықтау, эмоционалды-еріктік сферадағы проблемаларды анықтау және оларды жеңу жолдары.

Бастауыш сынып мұғалімі: балалардың жазбаша және ауызша сөйлеуінің нақты бұзылыстарын түсіндіру.

Сынып жетекшілерін 1-4 сыныптардың диагностикасының нәтижелерімен таныстыру (ауызша және жазбаша сөйлеу қабілеті бұзылған) Сынып жетекшілеріне логопед мұғалімнің міндеттері мен жұмысының мазмұны туралы ақпараттандыру.

Ата-аналар: балалардың сөйлеу тілінің бұзылуын, олардың жеке ерекшеліктерін талқылау, даму және аурулар анамнезін нақтылау; үйде сабақта алған дағдыларын бекіту бойынша ұсыныстар (ұсақ моториканы дамыту, артикуляциялық гимнастика, сөйлеудегі дыбыстарды автоматтандыру, фонематикалық процестерді дамытуға арналған жаттығулар, жазбаша дыбыстарды ажырату).

Ата-аналар өздерінің өтініштері бойынша немесе логопедтің өтініші бойынша емтихан нәтижелері, түзету үдерісінің тиімділігі бойынша жеке консультацияларға қатысып, балаларының үйде сабақта алған дағдыларын бекіту бойынша ұсыныстар алды.

Оқу үрдісінде көрсетілген түзету процесінің барлық қатысушылары өзара әрекеттестікте болды.

III Консультативтік бағыт

Жылдық жұмыс жоспарына сәйкес оқуда қиындықтары бар балаларды оқыту мәселелері бойынша мектеп мұғалімдерімен кеңестер өткізілді.

Ата-аналарға балалармен жеке жұмысты ұйымдастыруда жүйелі консультациялық көмек көрсетілді. Логопедиялық білім насихатталып, ата-аналар баланың сөйлеуін дамыту бойынша түзету және тәрбие жұмыстарына тартылды.

ҚОРЫТЫНДЫ:

Ұйымдастыру-әдістемелік, түзету-дамыту жұмыстарының жылдық жоспары және оқу жылына логопедиялық жұмыстың тиімділігін арттыру бойынша барлық жүктелген міндеттер орындалды.

Оқу жылындағы коррекциялық жұмыстарды және оқушылардың диагностикалық нәтижелерін саралай келе, оқу жылының басында қойылған міндеттер шешіліп, алға қойған мақсаттар орындалды деп қорытынды жасауға болады.

1. Диагностикалық зерттеулер арқылы балалардың сөйлеу дамуындағы проблемаларды дер кезінде анықтау.

2. оқушылардың қосымша логопедиялық сабақтарға деген оң көзқарасы, балалардың тапсырмаларды орындауға деген ұмтылысы, логопед жұмысына қызығушылық.

3. Ата-аналардың ауызша және жазбаша сөйлеу тілінің бұзылуын түзету және алдын алу бойынша бірлескен жұмыстағы белсенділігі.